

ДЕТСКА ГРАДИНА – „Делфинче „ гр. Св. Влас

8256 ул.„Гоце Делчев” №1 тел./факс 0554 68 226 email: odz_delfinche@abv.bg

Булстат: 000048842 Директор: GSM - 0893 303 781

УТВЪРЖДАВАМ:

Директор ДГ

Сузана Г. Говедарска

Заповед №1932- 107/09.02.2018г.

Програма
за предоставяне на равни възможности
и
приобщаващо образование
в
Детска градина – „Делфинче“ град Свети Влас

Гр. Св. Влас 2018г.

Програмата е създадена на основание чл. 263, ал. 1, т. 9, т.10, т.11 от Закона за предучилищното и училищното образование и е приета от Педагогическия съвет с Протокол № 3/16.01.2018г.

СЪДЪРЖАНИЕ:

А: СЪЩНОСТ НА ПРИОБЩАВАЩОТО ОБРАЗОВАНИЕ/ПО/	- 3 стр.
I- ЦЕЛ на Програмата за ПО в ДГ-„Делфинче“	- 5стр.
II- ПРИНЦИПИ на дейността за личностно развитие	- 5 стр.
III- ВИДОВЕ подкрепа за личностно развитие:	- 5 стр.
1.Обща подкрепа.	– 5 стр.
*ФОРМИ на обща подкрепа	- 5 стр.
*Основни дейности /ателиета/	- 9 стр.
2.Допълнителна подкрепа.	– 9 стр.
*ФОРМИ на допълнителна подкрепа	
* Оценки на потребностите	- 9 стр.
Б: СЪПКИ за ПО - ДОПЪЛНИТЕЛНА ПОДКРЕПА	- 10 стр.
<i>Рамка на План за подкрепа за личностното развитие</i>	<i>- Приложение 4</i>
<i>Дейности за осигуряване на допълнителна подкрепа и срокове</i>	<i>- Приложение 5</i>
В: Функции на координатора и на ЕПЛР	<i>Приложение 6</i>
Г: ЗАКЛЮЧЕНИЕ	- 16 стр.

А: СЪЩНОСТ НА ПРИОБЩАВАЩОТО ОБРАЗОВАНИЕ/ПО/

НАРЕДБА за приобщаващото образование

Обн. - ДВ, бр. 86 от 27.10.2017 г., в сила от 27.10.2017 г.

Приета с ПМС № 232 от 20.10.2017 г.

Чл. 3. (1) Приобщаващото образование е процес на осъзнаване, приемане и подкрепа на индивидуалността на всяко дете или ученик и на разнообразието от потребности на всички деца и ученици чрез активизиране и включване на ресурси, насочени към премахване на пречките пред ученето и научаването и към създаване на възможности за развитие и участие на децата и учениците във всички аспекти на живота на общността.

(2) Приобщаващото образование е неизменна част от правото на образование и се реализира в съответствие с принципите в **чл. 3, ал. 2 ЗПУО**.

Чл. 3. (1) Образованието като процес включва обучение, възпитание и социализация.

(2) Образованието е национален приоритет и се реализира в съответствие със следните принципи:

1. единна държавна образователна политика за осигуряване правото на предучилищно и училищно образование;

2. ориентираност към интереса и към мотивацията на детето и на ученика, към възрастовите и социалните промени в живота му, както и към способността му да прилага усвоените компетентности на практика;

3. равен достъп до качествено образование и приобщаване на всяко дете и на всеки ученик;

4. равнопоставеност и недопускане на дискриминация при провеждане на предучилищното и училищното образование;

5. запазване и развитие на българската образователна традиция;

6. хуманизъм и толерантност;

7. съхраняване на културното многообразие и приобщаване чрез българския език;

8. иновативност и ефективност в педагогическите практики и в организацията на образователния процес въз основа на научна обосновааност и прогнозиране на резултатите от иновациите;

9. прозрачност на управлението и предвидимост на развитието на предучилищното и училищното образование;

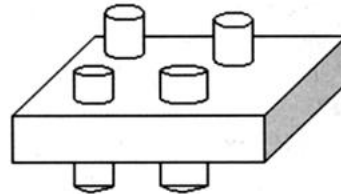
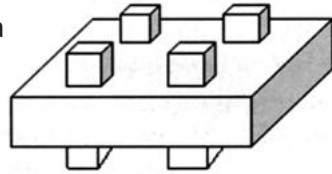
10. автономия за провеждане на образователни политики, самоуправление и децентрализация;

11. ангажираност на държавата, общините и юридическите лица с нестопанска цел, работодателите, родителите и други заинтересовани страни и диалог между тях по въпросите на образованието.

Специално образование

„Нормално“ образование

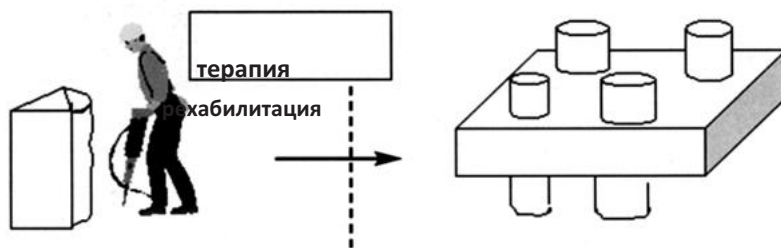
Специални деца
Квадратни
елементи,
вкарани в
квадратни отвори
Специални учители
Специални училища

Нормални деца
Овални
елементи,
вкарани в овални
отвори
Нормални учители
Нормални училища

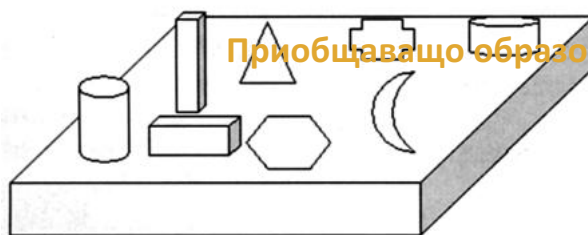
Интегрирано образование

Да променим
детето, за
да пасне на
системата
Да закръ-
глим ква-
дратните
елементи

Системата
остава непроменена
Децата или се
адаптират, или се провалят

Приобщаващо образование

Гъвкава система

- Децата са различни
  - Всички деца са обучаеми
  - Различия в способностите, етноса, ръста, възрастта, опита, пола
- **Да променим системата, за да пасне тя на детето!**

I- ЦЕЛ на Програмата за ПО в ДГ-„Делфинче“

Реален, равнопоставен достъп до качествено образование за всички деца.

На практика програмата да отговаря на всяко различие и необходимост!

- *Високо ниво на знания*
- *Възможност за иновации*
- *Адаптивност спрямо промените на обществото*
- *Пълно социално включване*

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

*Придобиване на ключови компетентности

*Подобряване на постиженията на децата

*Развитие на личността

II- ПРИНЦИПИ на дейността за личностно развитие

Подкрепата за личностното развитие се осъществява въз основа на анализ на необходимостта от обща и допълнителна подкрепа.

ПРИНЦИПИ на дейността за личностно развитие:

1. Принцип на Позитивна дисциплина, който се свързва с мерки и подходи, гарантиращи изслушване на детето, осъзнаване на причините за проблемното му поведение и предоставяне на възможност за усвояване на добри поведенчески модели спрямо себе си и останалите.

2. Принцип на Превенцията на обучителните трудности и ранното оценяване на риска от тях.

III- ВИДОВЕ ПОДКРЕПА ЗА ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ:

1. ОБЩА ПОДКРЕПА /Процедура 1/

Общата подкрепа за личностно развитие се осигурява от постъпването на детето в детската градина съобразно индивидуалните му потребности.

Общата подкрепа за личностно развитие е насочена към развиване на потенциала на всяко дете в детската градина.

***ФОРМИ на обща подкрепа:**

1. екипна работа между учителите и другите педагогически специалисти;

2. занимания по интереси;

дейности за стимулиране развитието на личностни качества, социални и творчески умения и

изяви на способностите в областта на науките, технологиите, изкуствата, спорта, глобалното,

гражданското и здравното образование, както и за придобиване на умения за лидерство;

изяви, свързани с образователни, творчески, възпитателни, с портни и спортно – туристически дейности по проекти, програми и други на общинско, областно, национално и международно равнище;

обучение по образователни направления и модули,

участие в дейности, чрез които се придобива **допълнителна подготовка** от децата, определена в съответствие с чл.85, ал. 3 от ЗПУО /Допълнителната подготовка обхваща компетентности, отговарящи на интересите на децата и подкрепящи развитието на заложбите им. Съдържанието на доп. Подготовка се определя в учебни програми утвърдени от директора на ДГ/.

3. грижа за здравето въз основа на информация от родителя, представителя на детето или лицето, което полага грижи за детето, за здравословното състояние на детето и за проведени медицински изследвания и консултации и при взаимодействие с медицинския специалист в здравния кабинет в детската градина;
4. ранно оценяване на потребностите и превенция на обучителните затруднения.

Общата подкрепа за личностно развитие в детската градина, която е насочена към превенцията на обучителните затруднения, се изразява във включване на отделни деца в дейности според техните потребности, установени след ранното оценяване, като:

4.1. обучение чрез допълнителни модули за деца, които не владеят български език;

4.2. прилагане на програми за психомоторно, познавателно и езиково развитие;

4.3. индивидуална и групова работа при установени езикови и/или емоционално-поведенчески, и/или сензорни затруднения.

Дейността по т.4.1 се извършва от учителите в групата в детската градина, а по т.4.2 и т.4.3 – от психолог, логопед или от други педагогически специалисти при необходимост – рехабилитатор на слуха и говора и други.

Учителите в групата установяват напредъка на всяко дете, което е включено в дейности по общата подкрепа за личностно развитие, насочена към превенцията на обучителните затруднения, поне два пъти в рамките на учебната година, въз основа на материали от дейността му – рисунки и други творчески работи на детето, както и в резултат на писмени становища от логопеда, психолога или от друг специалист за развитието на детето. За резултатите от напредъка на детето учителите изготвят доклад до директора. Материалите, становищата и докладът се съхраняват в детското портфолио и в личното образователно дело на детето.

5. поощряване с морални и материални награди. В съответствие с чл.184ал.1, ал.4 от ЗПУО / на педагогически съвет/. *Приложение1-Система за поощряване на децата с морални и материални награди*

6. дейности за превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение.

Психологическата подкрепа е насочена към учениците, учителите, директора, заместник-директора (заместник-директорите) и родителите; Психологическата подкрепа се осъществява от психолог или педагогически съветник и включва:

> създаване на условия за сътрудничество и ефективна комуникация между всички участници в образователния процес;

- > предоставяне на методическа помощ на учителите за превенция на насилието и за преодоляване на проблемното поведение на децата и учениците;
- > извършване на групова работа с ученици и/или кризисна интервенция;
- > работа със средата, в която е детето или ученикът - семейството, връстниците.;

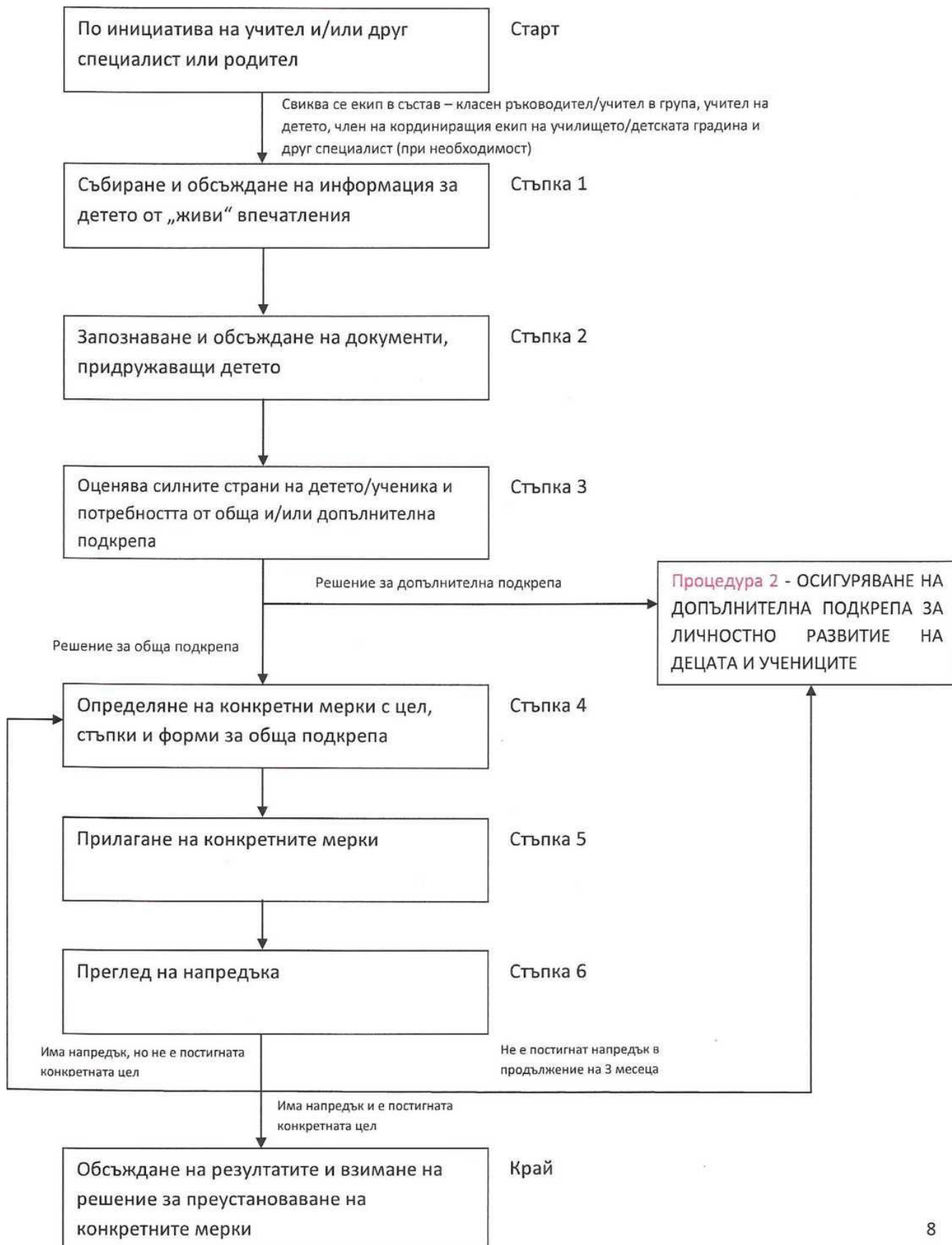
Съобразно СИСТЕМА ОТ МЕРКИ ЗА РЕАЛИЗИРАНЕ НА СИГУРНА ОБРАЗОВАТЕЛНА СРЕДА В ДГ – утвърдена от Директора на ДГ със Заповед №1922-097/25.01.2018г.

- Създаване на координационен съвет
- Оценка на ситуацията
- Изготвяне на план за превенция и интервенция на насилието и тормоза
- Дневник за регистриране на случаите на насилие и тормоз
- Инициране на работа по случай, който се насочва към други служби
- Всеки служител в детската градина е длъжен при установяване на случай на насилие и тормоз незабавно, да уведоми директора на детската градина
- Използване на посредник при разрешаване на конфликта,
- Провеждане на тематична родителска среща
- Ресурсно обезпечаване
- Ежегодно обучение на работещите по темата за насилието и тормоза

7. допълнителна работа по модули за деца, които не владеят български език.

8. логопедична работа.

Процедура 1

ОСНОВНИ ДЕЙНОСТИ НА Общата Подкрепа – АТЕЛИЕТА

Приложение 2

*Ателие-„Малката сцена“

понеделник

*Ателие- „Супер деца“

четвъртък

2.ДОПЪЛНИТЕЛНА ПОДКРЕПА /Процедура2/

Оценяване на потребностите е първата стъпка в посока предоставяне на доп. подкрепа/ДП/ за личностно развитие на детето. Тя се налага при индикации за *дете със СОП,

*в риск,

*с изявени дарби,

* с хронични заболявания.

Родителят да бъде консултиран от всеки един от педагогическите специалисти от ДГ, за необходимостта от извършване на оценка на потребностите на конкретното дете.

Оценката се осъществява в две основни направления.

❖ **Оценка на потребностите на детето**

- Здравословно състояние на детето.
- Възможности за участие в образователния процес
- Силни страни
- Затруднения
- Актуални способности и възможности за реализация

❖ **Оценка на средата- образователна и семейна**

- Семейна среда и комуникации в семейството- родителски стилове
- Стресови събития в живота на детето
- Достъпност на физическа и архитектурна среда
- Образователна среда- наличие на помощни средства и технологии, подкрепяща среда, информационни и технически ресурси, учебни програми и учебни съдържания

Оценка на потребностите на детето

Оценката на индивидуалните потребности на деца, за които има индикации, **че са със СОП** включва оценка на:

- Познавателното развитие
- Комуникативните умения
- Социалните умения
- Физическото развитие
- Адаптивното поведение
- Психичните реакции
- Семейното функциониране

Тази оценка се извършва в срок до 3 месеца от началото на учебната година, като продължителността на оценяването е най-малко 14 дни.

Може да се извършва и по всяко друго време през учебната година, ако се разпознае потребност от такава оценка, като продължителността на оценяването

е най-малко **14 дни** и се извършва в срок **до 3 месеца** от установяване на потребността.

Оценката на индивидуалните потребности на **децата с изявени дарби, в риск и с хронични заболявания** се извършва съобразно спецификата на всеки отделен случай, **но не по-късно от 3 месеца от разпознаване на потребността** от извършване на оценката.

Б: СЪПКИ за ПО - ДОПЪЛНИТЕЛНА ПОДКРЕПА РАБОТА ПО КОНКРЕТЕН СЛУЧАЙ:

1. определяне на цели и действия, насочени към детето;
2. формулировка на случая;
3. изготвяне на план за подкрепа;
4. взаимодействие и работа с подкрепящата среда;
5. постигнати резултати от работата по случая

Работата по конкретен случай се провежда от екипа за подкрепа за личностно развитие на детето в детската градина като от екипа се определя водещ на случая – педагогическия съветник или социалния работник, в детската градина.

Старт: инициатива на учител и/или друг специалист, родител или координиращ екип на детската градина

Стъпки след стартиране:

Стъпка 1.

Създаване на екип за подкрепа за личностно развитие за конкретно дете в детската градина **със заповед на директора.**

В състава на екипа задължително участват психолог и/или педагогически съветник, както и логопед. В екипа може да участва ресурсен учител/специален педагог, както и други специалисти според индивидуалните потребности на детето. В екипа може да се включват представители на органите за закрила на детето.

Екипът се ръководи от определения със заповедта на директора специалист от екипа.

В работата на екипа на детето участва родителят, представителят на детето или лицето, което полага грижи за детето, а при необходимост и представител от съответния регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование и/или от центъра за подкрепа за личностно развитие.

Екипът работи целогодишно като провежда общите си срещи по предварително изготвен график, който включва **не по-малко от две заседания месечно.**

Когато не може да формира екип за подкрепа за личностно развитие на дете със специални образователни потребности, директорът на детската градина в 3-дневен срок от установяването на необходимостта от извършване на оценка на индивидуалните потребности изпраща заявление до директора на регионалния център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование за извършване на оценката

Оценяващи екипи, в зависимост от причината :

Оценката на индивидуалните потребности на деца , за които има индикации, че са със специални образователни потребности, се извършва от психолог, логопед, ресурсен учител, а при деца с увреден слух или с нарушено зрение – и от рехабилитатор на слуха и говора или от учител на деца с нарушено зрение, съвместно с учителите в групата в детската градина.

Оценяват се познавателно развитие, комуникативни умения, социални умения, физическо развитие, адаптивно поведение, психични реакции, семейно функциониране.

Оценката на индивидуалните потребности на деца и ученици в риск се извършва от психолог и/или от социален работник в детската градина и съвместно с учителите в групата в детската градина.

Оценяват се рисковите и защитните фактори в ситуацията на детето или ученика и неговата среда.

Оценката на индивидуалните потребности на деца и ученици с изявени дарби се извършва от учителите в групата в детската градина, съвместно с психолога или педагогическия съветник.

Оценяват се конкретните области на изявени дарби и способности.

Оценката на индивидуалните потребности на деца и ученици с хронични заболявания се извършва от психолога съвместно с учителите в групата в детската градина, с медицинския специалист в здравния кабинет в детската градина в сътрудничество с личния лекар на детето.

Оценява се здравословното състояние на детето и влиянието му върху обучението.

Стъпка 2.

Извършване на оценка на индивидуалните потребности на децата за предоставяне на допълнителна подкрепа за личностно развитие.

Оценката на индивидуалните потребности на дете е процес на събиране и анализиране на специфична информация за неговото функциониране – силни страни, затруднения, потенциал за оптимално развитие, участие в образователния процес, възможности за реализация.

За извършването на оценката родителят, представителят на детето или лицето, което полага грижи за детето, представя следните документи:

1. заявление до директора;
2. статуси от проведени предварителни изследвания и консултации –психологични, логопедични, медицински – при наличие на такива, в зависимост от потребностите на детето;
3. всички документи, съдържащи информация за здравословното състояние и социалното положение на детето, документи, издадени от съда, както и други документи, които имат отношение към обучението и образованието на детето, включително и документи от детската градина при наличие на такива, необходими за извършване на оценката;
4. протокол от специализирана по профила на заболяването лекарска консултативна комисия, и/или решение на териториална експертна лекарска комисия (ТЕЛК), и/или на Национална експертна лекарска комисия (НЕЛК) с

приложена лична амбулаторна карта, съдържаща информация за проведени изследвания, консултации, епикризи и други, които удостоверяват заболяването – при деца с хронични заболявания.

Оценката на индивидуалните потребности се извършва **в срок от 1 до 3 месеца от началото на учебната година** или от подаването на заявлението на родителя, представителя на детето или лицето, което полага грижи за детето, до директора на детската градина или училището.

Оценката на индивидуалните потребности от допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата е функционална.

При извършването на оценката на децата, за които има индикации, че са със специалнообразователни потребности, увреждането и функционирането се разглеждат като следствие от взаимодействието между здравословното състояние (заболявания, разстройства и нарушения) и факторите на средата (контекста) в съответствие с Международната класификация на функционирането на човека, уврежданията и здравето (ICF) на Световната здравна организация (СЗО) и при отчитане на Международната класификация на болестите – МКБ 10 на СЗО.

Оценката на децата се извършва съгласно **Карта за оценка на индивидуалните потребности на детето.** Приложение 3

Картата за оценка на индивидуалните потребности съдържа следните компоненти:

1. оценка на функционирането на детето;
2. становище на екипа, извършил оценката на индивидуалните потребности, за необходимите ресурси за допълнителна подкрепа за личностно развитие на детето;
3. определяне на спецификата и на вида на допълнителната подкрепа – краткосрочна или дългосрочна;
4. препоръка за ползване на други услуги, включително и на социални услуги, или за включване в други занимания.

Оценката на функционирането на детето или ученика включва:

1. общ здравен статус на детето или ученика, физическо развитие;
2. емоционално и социално развитие (игрови умения; отношения с връстници; отношения с възрастни; социално приемливо поведение; самооценка; ниво на независимост; поведение, съответно на възрастта; умения за самообслужване и самостоятелност; риск от нараняване; хиперактивност);
3. познавателно развитие (памет; внимание; мислене; интелект);
4. езиково и говорно развитие и комуникативни умения (латерализация; гнозис и праксис; рецептивна реч; експресивна реч; писмена дейност; математически умения; невербална комуникация; комуникативна функция на езика);
5. обучение (постижения в образователния процес; обучение по учебни програми по основни направления ДОС; участие в терапевтични програми);
6. семейни отношения (контакт с родителите или други членове от семейството, честота на контактите, качество на контактите; основни грижи и закрила; емоционална връзка и стабилност на отношенията в семейството; родителски стил на възпитание);
7. социална среда (семейна история; разширено семейство; жилищни условия; социални характеристики и ресурси на средата).

На родителя, представителя на детето или лицето, което полага грижи за детето, **се предоставя копие от попълнената Карта за оценка** на индивидуалните потребности на детето.

При несъгласие на родителя, представителя на детето или лицето, което полага грижи за детето, с оценката на индивидуалните потребности на детето със специални образователни потребности, извършена в детската градина, той може да подаде заявление до директора на съответния регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование за организиране на повторна оценка на индивидуалните потребности на детето или ученика в 14-дневен срок от извършването на оценката от екипа за подкрепа за личностно развитие.

В случаите на несъгласие на родителя, представителя на детето или лицето, което полага грижи за детето, с предложената допълнителна подкрепа за личностно развитие на детето, независимо че въз основа на оценката на индивидуалните потребности е установена такава необходимост, и за предотвратяване на риска от отпадане от ДГ, директорът на детската градина писмено уведомява съответния отдел за закрила на детето с цел осигуряване на най-добрия интерес на детето.

Директорът на детската градина изпраща копие от протокола с оценката и решението на екипа за подкрепа за личностно развитие за предоставяне на допълнителна подкрепа за личностно развитие на детето със специални образователни потребности в регионалния център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование **в 3-дневен срок** от извършването на оценката за одобряване на предоставянето на допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата със специални образователни потребности.

Стъпка 3

Изготвяне на план за подкрепа на детето.

Планът за подкрепа включва:

1. целите, задачите и конкретните дейности за допълнителна подкрепа за личностно развитие;
2. описание на възможностите, силните страни и потенциала на детето за включване и участие в образователния процес и в дейността на институцията;
3. определяне на вида и формата на обучение;
4. определяне на вида на допълнителната подкрепа и на конкретния срок за предоставянето ѝ;
5. определяне на конкретни образователни цели и очаквани резултати от обучението на детето;
6. определяне на начини за оценяване на напредъка на детето;
7. определяне на специални педагогически, терапевтични и други методи и средства за постигане на целите;
8. определяне на честотата на осъществяване на дейностите за допълнителна подкрепа;
9. описание на екипната работа с детето, на ролята и отговорностите на педагогическите специалисти и на родителя, представителя на детето или лицето, което полага грижи за детето, при предоставянето на допълнителната подкрепа;

10. описание на необходимите ресурси за допълнителната подкрепа и за ефективен преход между институциите или между отделните етапи и степени на образование и на координацията на работата с децата, които получават допълнителна подкрепа за личностно развитие;

11. определяне на часовете за ресурсно подпомагане – за дете със специални образователни потребности.

Стъпка 4

Предоставяне на допълнителна подкрепа

Краткосрочна е подкрепата, която въз основа на оценката на индивидуалните потребности на детето се предоставя за определено време в процеса на предучилищното и училищното образование, като:

1. за деца със специални образователни потребности обхваща период от минимум една учебна година до максимум края на съответния етап от степента на образование;

2. за деца в риск обхваща времето на планираните дейности за работа по конкретния случай, която се осъществява в ДГ в сътрудничество с отделите за закрила на детето;

3. за деца с изяви дарби обхваща период от минимум една учебна година. В началото на всяка учебна година се оценява необходимостта от предоставяне на такава подкрепа до края на съответния етап от степента на образование;

4. за деца с хронични заболявания обхваща периода, необходим за лечението на детето. При необходимост срокът ѝ се удължава в зависимост от здравословното състояние на детето.

При прекратяване на медицинската грижа **екипът за подкрепа** за личностно развитие на детето извършва оценка за необходимостта от предоставяне на подкрепа, каквато се предоставя на деца със специални образователни потребности.

Дългосрочна е подкрепата, която въз основа на оценката на индивидуалните потребности на детето обхваща повече от един етап от степента на образование, повече от една степен на образование или е за целия период на обучение на детето в детската градина.

Детската градина и центърът за подкрепа за личностно развитие в зависимост от индивидуалните потребности на децата осигуряват следните специалисти за допълнителна подкрепа за личностно развитие:

1. при сензорни и/или неврологични увреждания и при множество увреждания – ресурсен учител, рехабилитатор на слуха и говора, учител на деца и ученици с нарушено зрение, логопед, психолог, а при необходимост лекар, социален работник, както и помощник на учителя;

2. при обучителни трудности – логопед, психолог, ресурсен учител;

3. при прояви от аутистичния спектър – ресурсен учител, логопед, психолог, както и помощник на учителя;

4. при емоционални и/или поведенчески затруднения – психолог и/или педагогически съветник, социален работник, а при необходимост помощник на учителя и психотерапевт;

5. при наличие на риск – психолог и/или педагогически съветник, социален работник, а при необходимост помощник на учителя и медиатор от общността на детето или ученика;
6. при изяви дарби и способности в различни области – учител (учители) и специалисти, съобразно изявените дарби и способности на детето или ученика, а при необходимост педагогически съветник и/или психолог;
7. при хронични заболявания – психолог и/или педагогически съветник, а при необходимост лекар или друг медицински специалист.

Помощник на учителя се осигурява при повече от 3 деца със специални образователни потребности в групата в детската градина, и/или когато децата със специални образователни потребности в групата са с комплексни потребности вследствие на емоционално-поведенчески проблеми при разстройство от аутистичния спектър или при друго увреждане, нарушение или заболяване.

Помощникът на учителя не е педагогически специалист и се назначава от директора на детската градина когато е определен в плана за подкрепа на детето. Помощникът на учителя може да бъде лице с висше образование, включително и с професионална квалификация „учител“, или лице със средно образование.

Помощник-възпитателят в детската градина осъществява функции на помощник на учителя при обучението, възпитанието и социализацията на деца със затруднения в обучението или самообслужването, както и при деца със специални образователни потребности.

Директорът на детската градина назначава ресурсен учител за дългосрочна допълнителна подкрепа на до 3 деца със специални образователни потребности в групата.

За децата с краткосрочна допълнителна подкрепа директорът може при необходимост да подаде заявление за осигуряване на ресурсни учители и други педагогически специалисти от регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование, от център за подкрепа за личностно развитие, от Държавния логопедичен център, от специални училища за обучение и подкрепа на деца със сензорни увреждания.

В срок до 14 дни от получаване на заявлението директорите на регионални центрове за подкрепа на процеса за приобщаващото образование, Държавният логопедичен център, центрoвете за подкрепа за личностно развитие и специалните училища за обучение и подкрепа на деца със сензорни увреждания осигуряват необходимите учители и специалисти, а при невъзможност да ги осигурят съдействат на директора на детската градина за осигуряването им от други институции или от социални услуги.

Когато детската градина не може да осигури ресурсното подпомагане на децата със специални образователни потребности, в срок до 10 септември директорът подава информация до съответната община с искане за осигуряването му като посочва видовете специалисти за ресурсното подпомагане.

Стъпка 5

Проследяване на напредъка- Приложение 7 – Карта за оценка на напредъка в развитието

Напредъка в развитието на детето се проследява на всеки три месеца от учебното време през учебната година и при необходимост внася промени в плана за подкрепа и в индивидуалните учебни програми след информирано писмено съгласие на родителя, представителя на детето или лицето, което полага грижи за детето.

Приложение 5- Дейности за осигуряване на допълнителна подкрепа и срокове.

В: Функции на координатора и на ЕПЛР *Приложение 6*

Г. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

За изпълнението на Програмата важно значение има сътрудничеството между всички пряко ангажирани институции, неправителствения сектор и градинската общност. Всички участници в образователния процес (семейство, детска градина, институции, НПО) трябва да бъдат еднакво отговорни и ангажирани за постигането на поставените цели.

- ПРОГРАМАТА подлежи на допълнителна корекция при промяна в нормативната уредба.